

θήτρια, τὸ ἐδύλεπε ἀπὸ κάμποσιν ὄρα, μὰ ἔλα ποὺ δὲν ἤξερε νὰ τὸ πεῖ Ἑλληνικά! Σαραντακλήσιώ-
τικα ναί, μὰ Ἑλληνικά! Ἀγωνίστηκε, ἀγωνίστηκε.
Θὰ τὸ πῶ, λέει, καὶ ἄς γελάσουν. «Δημήτρη, φωνά-
ζει τοῦ θυρωροῦ, **καταβίβασον** τὸς... τὴν λάμ-
παν!» Τὸ φιλί νὰ τὸ πεῖ Ἑλληνικά δὲν ἤξερε.

Ἀπάνου σαυτὸ ἔσκασαν καὶ οἱ ἄλλες τὰ γέλια,
γιατὶ ὅσο καὶ ἂν μεγάλωναν στὰ καθαρευουσιάνικα,
τὸ **καταβίβασον** τὸ λέγαν **κατέβασε** καὶ τὸ φιλί,
φιτίλι.

Στὸ Σύλλογο τῆς Πόλης στὸ Πέρα, ἄκουσα μὲ
ταυτιά μου, ἕναν πολὺ σπουδασμένο κύριο καὶ φο-
δερό καθαρευουσιάνο, νὰ λέει στὴ διάλεξή του, τῆς
γυνῆς.

Σὰ μαθήτρια τοῦ Ζαππεῖου ποὺ εἶμωνα μοῦ
χτύπησε σταυτί. Τὴν ἄλλη μέρα στὸ μάθημα ρω-
τάω τὸ δάσκαλο (συνέπεσε νάχουμε καὶ γραμμα-
τική, τὰ ἀνώνυμα ὀνόματα, γυνή-κόε, παῖς-δόε,
ἀνὴρ-δρός κ.λ.). «Κύριε, πειράζει σὲν πῶ τῆς
γυνῆς» «Γι' αὐτὸ ἐγὼ σοῦ μαθαίνω δυὸ ὄρες
καθεμέρα τὴ γραμματική; γιὰ νὰ πεῖς τῆς **γυνῆς**»
«Μὰ, κύριε, ἄκουσα χτές νὰ τὸ λέει ὁ κύριος Χ.
στὴ διάλεξή του, ποὺ καταχεροκροτήθηκε!» «Σὺ
νὰ βλέπεις τίς ἰδέες, ὅχι τὰ λάθη· κάτσε κάτω καὶ
πρόσεχε τὴ γραμματική». Ἐκατσα κάτω καὶ σκέ-
πτηκα:

— «Μοῦ λέει νὰ προσέχω στὴ γραμματική,
ἀμ' πρὸς τί νὰ τὴ μαθαίνω γιὰ; Τώρα ποὺ τὰ
γράφω αὐτὰ λέω: Ἄς τᾶρχιζε ὁ εὐλογημένος στῆς
μάννας του τὴ γλώσσα καὶ ἄς μὴν ἀρχίζε καθα-
ρευουσιάνικα γιὰ νὰ τελειώσει γελοῖα.

Τὸ καλοκαίρι στίς πάφες, διάβαζα στὰ μικρὰ
μου τὰδερφάκια, τὰ **Ἑπειρωτικά παραμῦθια**.
Σὰν τέλειωσαν, ἡσυχία δὲν εἶχαν, μοῦ γύρευαν καὶ
καλὰ νὰ τοὺς διαδάσω παραμῦθια. Τί νὰ κάνω καὶ
γώ; Παίρνω ἕνα βιβλίο μισοκαθαρευουσιάνικο, ποῦ-
χε παραμῦθια, καὶ ἀρχίζω δυνατὰ νὰ διαδάξω. Σὰν
ἔφτασα στὴ μέση τοῦ παραμυθιοῦ, γυρνῶ καὶ τὰ
βλέπω, τὸ ἕνα ἀπ' ἐδῶ καὶ τᾶλλο ἀπ' ἐκεῖ κοιμι-
σμένα, καθὼς εἶπαν νύχτα καὶ ζέστη στὴν κάμαρα.
Διάβαζα καὶ γώ, θαρρῶντας πὼς μ' εὐχαρίστησι
καὶ ἐνδιαφέρο μ' ἀκολουθοῦν στὸ νόημα, ὥπως ἔκα-
μναν τίς ἄλλες βραδιὲς στὰ Ἑπειρωτικά παραμῦθια.
Ἵστερα ἀπὸ κάμποσες μέρες μοῦ γύρεψαν νὰ ξα-
ναδιαδάσω τὰ παραμῦθια καὶ γυρεύοντάς τα μοῦ
λένε: «Μαρίκα, δῶσε μας τὰ καλὰ τὰ παραμῦθια
τὰ Ρωμαῖκα, νὰ τὰ ξαναδιαδάσουμε». «Ἀμ' τὰ
ἄλλα ποὺ σὰς διάβασα τὴ δεύτερη φορὰ τί εἶναι
γιὰ;» «Ἐκεῖνα μεῖς δὲν τὰ καταλαβαίνουμε, εἶναι
πολὺ Ἑλληνικά γραμμένα, καὶ σὰ μᾶς τὰ διαδά-
ξεις, θαρροῦμε πὼς ἔχουμε μάθημα μὲ τὴ δα-
σκάλισσα».

Ἀπὸ δῶ λοιπόν, μὲ λύπη μεγάλη κατάλαβα,
πὼς τὸ παιδί, τὸ σχολειό, τὸ μάθημα καὶ τὴ δα-
σκάλα, δὲν τᾶχει γιὰ νὰ τὰ καταλαβαίνει. Καὶ πό-
σοι ἄλλοι ποὺ μᾶς λένε: «Τὴ γλώσσα τῆς ὑπηρε-
τρίας νὰ μιλεῖς, παιδί μου; ἐντροπή!» Ἐντροπή στὰ
χάλια τους. Μὲς στὴν Ἑβρώπη **ὄλη**, δούλα καὶ
κυρὰ μιᾶνε τὴν ἴδια γλώσσα, μὰ ἔχουνε διαφορε-
τικές **ιδέες**.

Γενεή, Ὀχτώβριος τοῦ 1910.

ΑΓΝΩΣΤΗ

ΕΝΑΣ ΕΚΛΕΧΤΟΣ

Ὁ λαὸς τῆς Ἀττικοδοιοιτίας ἐκλεξε πανηγυρι-
κὰ τρίτο βουλευτὴ τοῦ τὸν κ. Παναγῆ Χαρακόπο.
Ὅσο κι ἂν μπακαλεύτηκε, κοντὰ στ' ἄλλα, κι ὁ τί-
τλος τοῦ Ἑθνικοῦ εὐεργέτη στὴ χώρα μας καὶ στίς
μέρες μας, ὁ τίτλος αὐτὸς ξευγενίζεται, μπορεί νὰ
πεῖ κανεὶς, ὅταν, «κοινῇ ψήφῳ» δίνεται σὲ πα-
τριῶτες σὲν τὸν κ. Χαρακόπο, σὲ ἀνθρώπους δηλ.
προικισμένους μὲ δυνατὸ καὶ μὲ πραχτικὸ μυαλό,
ποὺ ἀγαποῦν τὸν τόπο τους καὶ ξέρουνε μὲ **ποιὸ**
τρόπο νὰ ὠφελήσουν τὸν τόπο τους.

Γιατὶ μὴ θαρρήτε καὶ δὲν εἶναι τὸ πρᾶμα εὐ-
κολο νὰ ξέρετε ΠΩΣ μπορείτε νὰ ὠφελήσαι. Δὲ σῶ-
νουν οἱ παράδες καὶ ἡ καλὴ διάθεση. Χρειάζεται
καὶ τὸ ἀπαραίτητο αὐτὸ ΠΩΣ. Κι ὁ κ. Χαρακόπος
ἀπόδειξε πὼς τὸ κατέχει. Δὲν ἴδρυσεν νοσοκομεῖα καὶ
φυλακὲς, μὰ φρόντισε νὰ κάμει τέτια ἔργα ποὺ νὰ
καταστήσουν περιττὴ τὴ φιλάνθρωπία καὶ νὰ λιγο-
στέψουν τὸ ἐγκλημα. Βόηθησε σημαντικὰ τὴ Γεωρ-
γική Ἑταιρία, ἴδρυσεν τὸ Ἑπαγγελματικὸ σχολεῖο
καὶ γιὰ νὰ φέσουμε τᾶλλα ἔργα τοῦ καὶ νὰρθούμε
στὸ σπουδαιότερο) βόηθησε νὰ ἱδρῦθῃ ἡ Λαϊκὴ
Τράπεζα, τὸ σωτήριο αὐτὸ λιμάνι τοῦ ἐργάτη καὶ
τῆς φτωχολογίας. Μόνο νὰ συλλογιστεῖ κανεὶς τί
γούσιμος πάθαιναν οἱ συνταξιῶχοι ἀπὸ τοὺς τρομε-
ροὺς προεξοφλητὲς καὶ τί λήστεμα γινότανε ἀπὸ
τοὺς ἐνεχυροδανειστὰς πρὶν ἱδρῦθῃ ἡ «Λαϊκὴ Τρά-
πεζα» - μόνο νὰν τὰναλογιστεῖ κανεὶς αὐτά, βλο-
γάζει τὸνομα τοῦ κ. Χαρακόπου καὶ βρίσκει πὼς οἱ
ψῆφοι ποὺ τοῦ δοθήκανε στὴν τελευταία ἐκλογὴ
δὲν εἴντουσαν ψῆφοι ἐχτίμητης μοναχιά, μὰ καὶ ψῆ-
φοι εὐγνωμοσύνης. Πρέπει νὰκούσετε τὸν κ. Δ.
Λοδέρδο, τὸδραστήριο διευθυντὴ τῆς Λαϊκῆς Τράπεζας,
νὰ σᾶς μιλάει γιὰ τὸν κ. Χαρακόπο, καὶ θὰ πει-
στήτε πὼς δὲν ἔπρεπε οὔτε ἕνας μαῦρος ψῆφος νὰ
βρεθῇ μέσα στὴν κάληπ του.

Ὁ κ. Χαρακόπος, συγκινημένος ἀπὸ τὸ ἀποτέ-

λεσμα τῆς ἐκλογῆς, δημοσίευσέ τις ἐφημερίδες τὸ ἀκόλουθο εὐχαριστήριον, ποῦ (ἐδῶ μᾶς τὰ ζάθωσε λιγάκι) τὸ θέλαμε νᾶναι γραμμένο σὲ γλώσσα ἀπλή για νὰν τὸ νοιώσουν ἔλαιο ποῦ τὸν ψηφίσανε καὶ νὰ ποῦνε :

— Νά, ἓναςπραχτικὸς ἄθρωπος σ' ἔλα του, ἀκόμα καὶ στὰ λόγια ποῦ μεταχειρίζεται για νὰ φανερώσει τὴ χάρὰ του.

Μὰ ὁ δασκαλισμός, βλέπετε, τίποτε δὲν ἀφίνει: ἀνέγγιχτο, κατωρθώνοντας νὰ χλιασιδῶνει καὶ τὸ πὶ ἀληθινὸ ἀίστημα.

Ἀγαπητοὶ Συμπολίται !

Ἡ περιφανὴς ἐκδήλωσις τῆς ἐμπιστοσύνης δι' ἧς με περιέβλεπεν ἡ ψῆφος τοῦ πρώτου Νομοῦ τοῦ Κράτους ἐκλέξασά με ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῷ προσεχῶς συγκληθισμένῳ Ἐθνικῷ Συνεδρίῳ με συγκινεῖ εἰς βαθμὸν τοῦ νὰ μὴ ἔχω ἐπαρκεῖς λόγους ὥπως ἐκφράσω ὑμῖν τὴν βαθεῖαν ἐπὶ τούτῳ εὐγνωμοσύνην μου. Ἡ τοιαύτη ἐμπιστοσύνη με φέρει εἰς θέσιν ὅπως συναισθανθῶ ἔτι μᾶλλον σινεσφριγμένους τοὺς δεσμοὺς οἵτινες ἀείποτε με συνέδεσαν μετὰ τῆς φίλης Πατρίδος. Ἀποδυθεὶς εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ πολιτειακοῦ Σταδίου τῇ ἐπιμόνῳ προτροπῇ σεβαστῶν φίλων μου, παρ' ὅλον τὸ βάρος τῆς ἡλικίας καὶ τῶν ἄλλων ἐνασχολήσεών μου, ἐνεφορήθην ὑπὸ μόνου τοῦ δικαιοῦς πόθου ὥπως ἀποβῶ κατὰ τι καὶ ὑπὸ τὴν περιβληθεῖσιν ιδιότητι ὠφέλιμος εἰς τὴν Πατρίδα, ἀφιερῶν πρὸς τοῦτο τὰς ἀσθενεῖς δυνάμεις μου.

Αἱ κρίσιμοι περιστάσεις ἃς διατρέχει τὸ Ἔθνος τυγχάνουν ἄρκετὰ γνωστὰ ὥπως ἐπιβάλλουν εἰς πάντι φιλοπάτριδι ἄνδρα τὴν υποχρέωσιν τῆς εὐλικρινοῦς ὑποστηρίξεώς του πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα ἀχθῇ εἰς αἴσιον πέρας ἡ πραγματοποιήσις τοῦ ἐπαγγελθέντος ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ Προέδρου αὐτῆς ἀνορθωτικοῦ προγράμματος καθ' ὅλα τὰ ἐξελιχθέντα αὐτοῦ σημεῖα, καὶ οὕτω ἐπινικτήσῃ ἡ πολιτεία τὴν κοινωνικὴν λειτουργίαν τῶν διαφόρων αὐτῆς ὑπηρεσιακῶν κλάδων ἐπὶ νέας ὅλως ἐξυγιαντικῆς βάσεως περὶ ἣν νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλοι αἱ προσπάθειαι καὶ ἐνέργειαι τῶν ἐλλεγόντων ἀντιπροσώπων, ἀνεξαρτήτως πάσης ἰδιωτελείας καὶ ἀτομικοῦ συμφέροντος. Καὶ ὑπὸ τὴν σημαίαν ταύτην ταχθεὶς ἀνεπιφυλάκτως καὶ ἐγὼ, ἀποδέχομαι εὐχαρίστως τὴν ἀνταποθεῖσάν μοι ὑφ' ὑμῶν τιμητικὴν ἐντολήν, εὐελπιστῶν ὅτι θέλω ἀνταποκριθῇ ἐπαξίως εἰς τὰς μεγάλας αὐτῆς εὐθύναις.

ΠΑΝΑΓΗΣ Α. ΧΑΡΟΚΟΠΟΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Δεκεμβρίου 1910

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΚΟΛΠΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἀθήνα, 3 τοῦ Δεκεμβρίου 1910

Φίλε Νουμά,

Θὰ ξέρης βέβαια πὺς τελευταῖα ὁ γνωστὸς βιβλιοεκδότης Φέξης τίπωσε μὴ σειρὰ ἀπὸ ξένα φιλοσοφικὰ συγράμματα μεταφερόμενα στὴ γλώσσῃ μας. Πέταξε ἡ καρδιά μου σὰν εἶδα τὶς ρεκλίμας ποῦ φανήκανε στὶς φημερίδες μας πὺς δυὸ ἔργα τοῦ Ριμπὸ μετάφρασε ἡ δική μας Πετρούλα Ψηλορείτη, κ' ἓνα ἔργο τοῦ Τζέιμς ὁ δικός μας Ν. Καζαντζάκης (Πέτρος Ψηλορείτης). Ἐτρεξα νὰ τὰ πάρω μὴ φαντάσῃς τὸ ξάφνιασμά μου σὰν εἶδα καίτοι ἀπὸ γνωστὰ ὀνόματα μὴν ἄγνωστη γλώσσα, τὴν καμαρωμένη μας δὲ καθαρεύουσα.

Ριμπὸ : «Αἱ ἀσθένειαι τῆς προσωπικότητος», «Αἱ ἀσθένειαι τῆς βουλήσεως». Τζέιμς «Ἡ θεωρία τῆς συγκινήσεως».

Διάβασα τέτοια κομμάτια : «Κατὰ θεμελιώδη ἀρχὴν ἐπικρατοῦσιν εἰς τὴν ψυχολογίαν τῆς βουλήσεως ὑπὸ τὴν παρορμητικὴν αὐτῆς μορφήν κατὰ τὴν ὕγιᾶ ἅμα καὶ νοσηρὰν αὐτῆς κατάστασιν, κάθε κατάστασις συνειδήσεως, τείνει πάντοτε νὰ ἐξωτερικευθῇ, νὰ ἐκδηλωθῇ μὲ κίνησιν ἢ μὲ πράξιν» καὶ συλλογίστηκα πὺς ἐδῶ κατὰ λάκκο, θὲ νὰ ἔχη ἡ φράβα. Ξέρω, καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μοῦ τὸ βγάλῃ ἀπὸ τὸ νοῦ, πὺς ὁ Πετροῦλος κ' ἡ Πετρούλα Ψηλορείτη εἶναι κ' οἱ δυὸ τους δημοτικιστὰδες, φανατικοὶ δημοτικιστὰδες. Ἡ πρώτη τὸ δήλωσε φανερά καὶ παληκαρίσια μέσα στο «Νουμά» τὶς προάλλες πὺς «ὅλα τὰ κάνει για τὴ δημοτικὴ», καὶ ὁ δεύτερος εἶναι γραμματεὺς τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου», τῆς μεγάλης αὐτῆς κολώνας τῆς ἀληθινῆς δημοτικῆς μας. Ἦγουν ἄρα, δηλαδή, κ' οἱ δυὸ τους δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δουλεύουνε για τὴ δημοτικὴ. Φαίνεται τὸ λοιπὸ πὺς ἡ καθαρεύουσα ποῦ μεταχειρίζονται εἶναι «κόλπο» ἢ «πολιτικὴ». Μὰ ἐδῶ εἶναι ποῦ σταματᾷ ὁ νοῦς μου, κ' ἔρχουμαι σὲ σένα πειρακαλῶντας σε νὰ μοῦ τὰ ξηγήσης. Νὰ μοῦ ξηγήσης δηλαδή τὸ κόλπο αὐτὸ ἀπὸ ποῦ ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει, ποιός εἶναι ὁ δρόμος του καὶ ὁ βαλντερός του σκοπός, για νὰ τὸ μεταχειριστοῦμε κ' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι δημοτικιστὰδες ποῦ καθόμαστε οἱ κουτοὶ καὶ γράφουμε τώρα τώρα θεαφάνερα τὴ δημοτικὴ για νὰ μᾶς παίρνει ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος στο μεζέ, κ' ἔτσι νὰ χιαντακῶνουμε τὸ ζήτημα.

Προσμένοντας ἀπάντησιν σὲ χαίρετώ.

ΑΡΧΑΡΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ.» Ἄ δὲν εἶσαι ἀνόητος, σίγουρο πὺς εἶσαι πονηρὸς καὶ γειά σου.